

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania E. (poprzednio F. w S.)
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle
z udziałem K.C.
o ustalenie właściwego ustawodawstwa,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15
kwietnia 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 15 grudnia 2023 r., sygn. akt III AUa 10/23,

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od E. w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych, wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c. - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

DS

UZASADNIENIE

Decyzją z 4 marca 2021 r. (nr [...]) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle, powołując się na przepis art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r.,

poz. 300 z późn. zm.) w związku z art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE serii L nr 284 z dnia 30 października 2009 r. z późn. zm.) oraz, że nie zostały spełnione warunki do zastosowania art.12 ust. 1 rozporządzenia parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w stosunku do ubezpieczonego K.C. stwierdził, że ubezpieczony K.C. nie podlega ustawodawstwu polskiemu w okresie od 1 sierpnia 2018 r. do 31 sierpnia 2018 r. zarówno w przypadku spółki F. jak i spółki E. i ze względu na podleganie ustawodawstwu niemieckiemu.

W uzasadnieniu stanowiska organ rentowy wskazał, że wyniki przeprowadzonego postępowania administracyjnego wykazały szereg rozbieżności dotyczących rzeczywistego miejsca pracy pracowników firm F. i E. oraz to, że w okresie objętym zaskarżoną decyzją ubezpieczony K.C. nie wykonywał pracy co najmniej w dwóch lub kilku państwach UE, a przedstawione przez pracodawcę ubezpieczonego rozliczenie czasu pracy wykonane zostało jedynie na potrzeby uzyskania zaświadczenia A1. Organ rentowy przyjął w oparciu o dokumentację innych pracowników, a także zeznania niektórych ubezpieczonych, że pracowali oni wyłącznie w Niemczech. Jak podał w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy ustalenia te dokonał w oparciu o dokumentację innych pracowników, a także zeznania licznych pracowników i zleceniobiorców wnioskodawcy opisujących przebieg ich zatrudnienia w firmach prowadzonych przez odwołującego, który stwierdził, że pracował wyłącznie, za granicą, szczególnie w Niemczech, a w Polsce jedynie dzień, dwa wykonywali jakieś prace przygotowawcze do wyjazdu do pracy za granicą.

Sąd Okręgowy w Krośnie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 17 listopada 2022 r. (sygn. akt IV U 272/21), wydanym w sprawie F. w S., z udziałem K.C., przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle, o ustalenie właściwego ustawodawstwa: oddalił odwołanie.

Na skutek apelacji wnioskodawcy, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 15 grudnia 2023 r. (sygn. akt III AUa 10/23): oddalił apelację (pkt I) i zasądził od wnioskodawcy F. w S. na rzecz Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle kwotę 240 zł, z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się przedmiotowego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie do Sądu Najwyższego wywiodła wnioskująca spółka, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L. z 2004 r. Nr 166, str. 1 z późn. zm., dalej jako „rozporządzenie nr 883/2004”) oraz art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. L. z 2009 r. Nr 284, str. 1 z późn. zm., dalej jako „rozporządzenie nr 987/2009”), poprzez bezpodstawne niezastosowanie tych przepisów i nieustalenie podlegania przez ubezpieczonego K.C. ustawodawstwu polskiemu, pomimo że jak wynika z dowodu z dokumentu w postaci umów zlecenia, zawartych z poprzednikiem prawnym wnioskodawcy oraz ze spółką powiązaną z wnioskodawcą, ubezpieczony był zatrudniony na podstawie umów zlecenia zawieranych w Polsce, dla tych umów właściwe było prawo polskie, umów zlecenia zostały zawarte w języku polskim i wynagrodzenie za pracę było wypłacane na rachunek bankowy ubezpieczonego w Polsce, a co za tym idzie zgodnie z umowami zlecenia ubezpieczony miał wykonywać znaczną część pracy w Polsce. W momencie zawarcia umowy zlecenia K.C. podlegał więc ustawodawstwu polskiemu, a następnie został oddelegowany do pracy za granicą. Oznacza to, że ubezpieczony bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlegał już ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jego pracodawca (zleceniodawca), czyli ustawodawstwu polskiemu, a dopiero później został oddelegowany przez wnioskodawcę do pracy za granicą, przy czym czas takiej pracy nie przekraczał terminu 24 miesięcy;

2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 13 ust. 1 lit. b) (ii) rozporządzenia nr 883/2004, poprzez jego bezpodstawne niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez ubezpieczonego K.C. ustawodawstwu polskiemu, pomimo że ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny w pełni przemawia za zastosowaniem tego przepisu, gdyż w okresie objętym zaskarżoną decyzją uzupełniającą organu rentowego z 4 marca 2021r. (nr [...])

ubezpieczony K.C. normalnie wykonywał pracę w co najmniej dwóch państwach członkowskich, mając miejsce zamieszkania w Polsce, a ponadto siedziba obydwu pracodawców (zleceniodawców) ubezpieczonego znajduje się wyłącznie w Polsce;

3. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 14 ust. 5 rozporządzenia nr 987/2009, poprzez jego bezpodstawne niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez ubezpieczonego K.C. ustawodawstwu polskiemu, pomimo że przepis ten powinien zostać zastosowany w ustalonym w niniejszej sprawie stanie faktycznym, gdyż w okresie objętym zaskarżoną decyzją uzupełniającą organu rentowego z 4 marca 2021 r. (nr [...]) ubezpieczony K.C. na zmianę wykonywał kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych pracodawców (zleceniodawców), przy czym siedziba obydwu pracodawców (zleceniodawców) ubezpieczonego znajduje się wyłącznie w Polsce;

4. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 14 ust. 8 rozporządzenia nr 987/2009, poprzez jego bezpodstawne niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez ubezpieczonego K.C. ubezpieczeniom społecznym w Polsce, pomimo że przy uwzględnieniu wskazanego w tym przepisie kryterium orientacyjnego w postaci wynagrodzenia stwierdzić należy, iż ubezpieczony otrzymywał całość wynagrodzenia od polskiego pracodawcy (zleceniodawcy). Ubezpieczony K.C. nigdy nie otrzymał wynagrodzenia za pracę świadczoną na rzecz wnioskodawcy i spółki powiązanej z wnioskodawcą od jakiegokolwiek innego podmiotu. Całość wynagrodzenia ubezpieczonego K.C. była wypłacana przez polskiego pracodawcę (zleceniodawcę), na rachunek bankowy w Polsce, a zatem według kryterium orientacyjnego wynagrodzenia ubezpieczony wykonywał znaczną część pracy w Polsce;

5. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczony K.C. w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji ZUS nie podlegał ustawodawstwu polskiemu, podczas gdy zgodnie z ustalonym w niniejszej sprawie stanem faktycznym w okresie objętym zaskarżoną decyzją uzupełniającą organu rentowego z 4 marca 2021 r. (nr [...]) ubezpieczony K.C. na zmianę wykonywał kilka odrębnych prac, w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych pracodawców (zleceniodawców), przy czym siedziba obydwu pracodawców (zleceniodawców) ubezpieczonego znajduje się wyłącznie w Polsce, co sprawia, że zamiast art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004 powinien zostać zastosowany art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004;

6. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U z 2022 r.,

poz. 1009 z późn. zm.), poprzez jego bezpodstawne niezastosowanie, pomimo wykonywania pracy przez ubezpieczonego K.C. na podstawie umowy zlecenia zawartej z wnioskodawcą, którego siedziba znajduje się w Polsce, a w związku z tym ww. ubezpieczony podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako zleceniobiorca zatrudniony przez wnioskodawcę na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

W związku ze stawianymi zarzutami, skarżąca spółka wniosła o:

1. uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie i orzeczenie, co do istoty sprawy, poprzez zmianę zaskarżonej decyzji oraz ustalenie, że w okresie wskazanym w tej decyzji ubezpieczony K.C. podlegał ustawodawstwu polskiemu i podlegał ubezpieczeniom społecznym w Polsce, zaś zarówno w przypadku wnioskodawcy E., będącej zgodnie z art. 553 § 1 k.s.h. następcą prawnym przekształconej F., jak i E. zostały spełnione warunki do zastosowania art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w stosunku do ubezpieczonego K.C. w okresie wskazanym w tej decyzji;

2. zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Skarżąca spółka wniosła także o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując na jej oczywistą zasadność. W uzasadnieniu wniosku strona skarżąca wskazała, że w świetle opisanych w niniejszej skargi kasacyjnej naruszeń, nie ulega wątpliwości, że zaskarżony wyrok Sądu II instancji zawiera kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego: art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009, zaś abstrahując od statusu ubezpieczonego, jako pracownika delegowanego, orzeczenie to zawiera ponadto kwalifikowaną postać naruszenia art. 13 ust. 1 lit. b (i) rozporządzenia nr 883/2004, art. 14 ust. 5 i 8 rozporządzenia nr 987/2009, art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Kwalifikowana postać naruszenia ww. przepisów prawa materialnego została, w ocenie strony skarżącej, wykazana w skardze kasacyjnej.

W odpowiedzi na wywiedzioną skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w razie przyjęcia skargi - jej oddalenie oraz zasądzenie na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej spółki, z uwagi na argumenty wskazane we wniosku o jej przyjęcie, nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Wymaga również przypomnienia, że w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Ustawodawca nieprzypadkowo bowiem, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c., obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem

zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Wywiedziona w niniejszej sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – co miałyby polegać na naruszeniu prawa materialnego, polegającym na bezpodstawnym niezastosowaniu właściwych przepisów, a także na niewłaściwym zastosowaniu takich przepisów, które w ustalonym stanie faktycznym nie powinny znaleźć zastosowania. Należy więc przypomnieć, że odwołanie się do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej powinno zawierać wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie swych twierdzeń (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy przepisów prawa i doszukiwania się ich znaczenia (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi

kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Należy stwierdzić, że wniesiona skarga nie zawiera żadnego wywodu prawnego, który stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona oczywiście uzasadniona, zwłaszcza, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że Sąd Najwyższy w wyroku z 18 czerwca 2024 r. (III USKP 20/24, LEX nr 3728161), rozpoznając skargę skarżącego odnośnie do innych zainteresowanych stwierdził, że zasadniczym warunkiem zastosowania art. 13 ust. 1b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 jest wykonywanie pracy najemnej w dwóch lub więcej państwach członkowskich (wykonywanie równocześnie lub na zmianę jednej lub kilka odrębnych prac w dwóch lub więcej państwach członkowskich w tym samym lub kilku przedsiębiorstwach lub dla jednego lub kilku pracodawców - art. 14 ust. 5 rozporządzenia nr 883/2004). Ustalenie, że dana osoba wykonywała pracę na terytorium wyłącznie jednego państwa członkowskiego (a takie ustalenia poczynione zostały w rozpoznawanej sprawie odnośnie do K.C.), wyłącza możliwość zastosowania art. 13 ust. 1b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 i tym samym niemożliwe jest ustalenie ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności

radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

DS

[a.ł]